

Paulina Jagielska

Zjawisko smartfonizacji w Polsce **The phenomenon of smartphonization in Poland**

Streszczenie

Artykuł ten ukazuje w jakim stopniu na przestrzeni ostatnich lat rozwinęło się zjawisko smartfonizacji w Polsce. Analiza została wykonana na podstawie badań przeprowadzonych przez TNS Polska. Zauważyć można wzrost tempa z jakim owe zjawisko się rozprzestrzenia, gdyż w ubiegłych latach liczba ludzi korzystających z telefonów typu smartfon oraz innych urządzeń mobilnych nie była tak duża, jak obecnie. Po wprowadzeniu w tematykę przedstawiono negatywne oraz pozytywne skutki korzystania ze smartfonów.

Słowa kluczowe: smartfonizacja, smartfon, urządzenia mobilne, Polska

Abstract

This article shows the extent to which in recent years has developed into a phenomenon of smartphonization in Poland. The analysis was made on the basis of research conducted by TNS Poland. It can be seen an increase in the rate at which these phenomena is spreading, as in previous years, the number of people using mobile smartphone and other mobile devices was not as great as they are now. After the introduction of the subject matter presented negative and positive effects of the use of smartphones.

Keywords: smartphonization, smartphone, mobile devices, Poland

1. Wprowadzenie

Nauka oraz technika odgrywają w instytucjonalnej strukturze istotną rolę, która jest jednym ze znamion współczesnego społeczeństwa. Nauka poprzez obserwację empiryczną systematycznie zdobywa wiedzę o świecie fizycznym i społecznym. Dzięki niej możemy dogłębnie zrozumieć naturę i funkcję zjawisk zarówno społecznych i fizycznych.

Pomimo ścisłego powiązania nauka różni się od techniki. Jej głównym celem jest rozwiązywanie

problemów praktycznych stosując wiedzę naukową. Warto dodać, że nauka jest młodsza od techniki.¹ Ludzie żyjący w czasach prahistorycznych wytwarzali narzędzia, budowle, schronienia i broń poprzez metodę prób i błędów. W dzisiejszych czasach wielu ludzi korzysta z wytworów nowoczesnej techniki nie znając podstaw naukowych. Doskonałym przykładem są chociażby ludzie, którzy każdego dnia korzystają ze światła, używając przełączników w swoich domach. Niewielu z nich zna mechanizm działania obwodów elektrycznych. Innym przykładem są ludzie, którzy latają samolotem, posiadają wiedzę i potrafią wyjaśnić w jaki sposób samolot się wznosi i utrzymuje w powietrzu. Ten sam problem dotyczy świadomości Polaków odnośnie urządzeń mobilnych.

Odnosząc się do danych statystycznych z roku 2012 wynika, że podczas przeprowadzonego badania tylko 9% ankietowanych miała świadomość, iż korzysta z urządzenia typu smartfon. Jednakże faktycznie owe urządzenia użytkowało 25% respondentów². Analizując te dane można stwierdzić, że w roku 2012 znaczna ilość posiadaczy telefonów komórkowych nie wiedziała, że korzysta ze smartfonu. Odwołując się natomiast do danych z roku 2014 zauważalny jest wzrost świadomości Polaków z typu użytkowanego urządzenia mobilnego. Otóż tylko 3% ankietowanych spośród 44% Polaków nie miało świadomości, że posiadany przez nich telefon komórkowy to smartfon. Rozważając te dane na przestrzeni lat 2012-2014 nasuwa się stwierdzenie, iż poziom wiedzy Polaków na temat telefonów nowej generacji jest znacznie wyższy. Nie mniej jednak pojawia się też pytanie czym jest spowodowany wzrost świadomości wśród populacji. Mianowicie jednymi z wielu czynników wpływających na aprecjację wiedzy o użytkowanych urządzeniach mobilnych są reklamy telewizyjne, moda docierająca do nas z zachodu. Następstwem tego jest zjawisko tak zwanej *smartfonizacji*. Chodź samo stwierdzenie nie brzmi najlepiej jest to kolokwialnie mówiąc *trend* dynamicznie rozwijający się w Polsce.

Zdecydowanie większa część populacji uważa, że korzystanie ze smartfonu podwyższa standard życia. Bez wątplenia dostrzec można, że nowoczesne telefony najbardziej popularne są wśród ludzi w wieku 15-29 lat. Wyraźnie mniejszym powodzeniem urządzenia te cieszą się wśród osób po 50 roku życia. Jak wspomniane zostało wcześniej największymi zwolennikami smartfonów są młodzi ludzie. Pytani o powód, który skłania ich do wyboru nowoczesnego telefonu stwierdzają, iż dzięki temu są bardziej mobilni i wszechstronni. Korzystają z wielu dostępnych w smartfonach aplikacji, stron internetowych. Telefon służy również młodzieży do robienia zdjęć, które następnie udostępniają na portalach społecznościowych.

Zjawisko smartfonizacji w Polsce w roku 2015 znacznie się rozwinęło. Doskonałym przykładem jest raport „*POLSKA.JEST.MOBI 2015*”

¹ Brzeziński J., *Metodologia badań społecznych*. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka, 2011.

² Mikowska M., *Smartfonizacja w Polsce 2014 – najważniejsze liczby i infografika*. [on-line]. 2014 [dostęp 05 lutego 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://jestem.mobi/2014/02/smartfonizacja-w-polsce-2014-najwazniejsze-liczby-infografika/>.

2. Smartfonizacja w Polsce 2015³

W dotychczasowych edycjach raportów TNS Polska ukazywała dane dotyczące ilości osób korzystających z aplikacji mobilnych w swoich telefonach. Dane te były deklaratywne. Zaprzestano ich aktualizacji i zastosowano pasywny pomiar z urządzeń mobilnych Polaków poprzez wykorzystanie autorskiego narzędzia TNS Polska jakim jest aplikacja mobiSTAT. Dzięki temu można dokładnie określić do czego i jak długo Polacy wykorzystują swoje smartfony. Narzędzie badawcze przez 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę rejestruje aktywność użytkownika. Na podstawie tych danych można dokładnie określić czas faktycznego korzystania ze smartfonu oraz odwiedzanych przez użytkownika aplikacji, odwiedzanych stron internetowych a także ilości przesłanych danych transferowych. W styczniu rozpoczęła się rekrutacja uczestników panelu mobiSTAT. Prognozowana wielkość do końca 2015 roku ma sięgać około 1000 osób.

W poprzednich projektach zazwyczaj stosowano podejście „etnograficzne” polegające na analizie zachowań pojedynczych osób obserwowanych przez dłuższy czas (od 2 tygodni do kilku miesięcy). Specjalnie wyselekcjonowane osoby traktowane były jako „typowi przedstawiciele”, określonej grupy. TNS Polska udostępnił na potrzeby tego raportu zagregowane dane, które wywodziły się z obserwacji blisko 200 osób w ramach aplikacji mobiSTAT. Osoby te znajdują się w przedziale wiekowym 18-45 lat, korzystające codziennie z minimum dwóch urządzeń z czego jeden z nich to smartfon z systemem Android. Pomiarzy te zostały dokonane w miesiącach marzec i kwiecień 2015 roku. Ukazywane są także dane wywodzące się z badań na reprezentatywnych próbach ogólnopolskich, które można bezpośrednio syntetyzować na populację Polaków (osoby powyżej 15 r.ż.).

3. Penetracja smartfonów w Polsce w podziale na grupy wiekowe i płcie⁴

Posiadanie smartfonów jest bardzo silnie powiązane z wiekiem użytkownika. Poniższy wykres szczegółowo to obrazuje.

Wykres 1. Penetracja smartfonów w podziale na wiek. Maj 2015.

Źródła: Badania TNS Polska.

Omnibus – badanie cykliczne realizowane dwa razy w miesiącu na N=1000, Connected Life 2014, N=979; podstawa Polacy

³Mikowska M., *Raport POLSKA.JEST.MOBI. Smartfonizacja w Polsce 2015*. [on-line]. 2015 [dostęp 31 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://www.tnsglobal.pl/coslychac/files/2015/05/POLSKA_JEST_MOBI_2015.pdf.

⁴ibidem.

W maju 2015 roku ogólna penetracja smartfonów w Polsce wynosiła 58% z czego 55 % mężczyzn posiadało smartfony i 61 % kobiet.

Biorąc pod uwagę poszczególne grupy wiekowe nie są zauważalne znaczące różnice w podziale na płcie. Kobiety mają niedużą przewagę nad mężczyznami we wszystkich grupach wiekowych. Na skrajności istotności statystycznej lawiruje różnica pomiędzy kobietami a mężczyznami posiadającymi telefony nowej generacji. W gronie internautów można dostrzec znaczącą przewagę mężczyzn korzystających ze smartfonów zaś w otoczeniu Polaków zarówno tych korzystających jak i nie korzystających z Internetu widoczna jest niewiele większa grupa kobiet wyposażonych w nowoczesne telefony. Takie zjawisko świadczyć może, iż zawdzięczamy kobietom nie korzystającym z Internetu większy udział smartfonów wśród kobiet. Posiadaczki tego urządzenia mobilnego korzystają z jego wielu funkcjonalności oprócz Internetu.

4. Ile godzin dziennie spędzamy korzystając ze smartfona?⁵

Przeciętny Polak korzysta około trzech godzin dziennie ze smartfonu. Mężczyźni znacznie więcej czasu poświęcają na użytkowanie urządzenia mobilnego niż kobiety.

Wykres 2, przedstawia liczbę godzin, którą dziennie spędzamy ze smartfonem.

Wykres 2. Liczba godzin spędzana dziennie ze smartfonem.

Godzina	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Kobiety	4	3,7	2,6	1,5	1,6	2	3,9	4,7	6,6	6,4	7,4	8,4	7,4	7,4	7,8	8,3	8,3	8,9	8,4	8,9	9,4	7,9	8,9	7,6
Mężczyźni	4,2	3,8	1,9	1,4	1,2	1,5	3	5,3	6,4	7,2	9,8	9,1	9,3	9,4	9,6	9,4	4,7	11	12	13	12	12	9,2	5,9
Ogółem	4,1	3,8	2,3	1,5	1,4	1,7	3,4	5	6,5	6,8	8,7	8,8	8,4	8,4	8,7	9,7	9,5	10	10	11	11	10	9,1	6,7

Źródła: Badania TNS Polska, mobiSTAT. Próba: użytkownicy telefonów z systemem Android.

Kobiety przeciętnie spędzają mobilnie 2,5 godziny dziennie w tygodniu zaś mężczyźni 2,75 godziny dziennie. W prawdzie różnica ta jest mała i w przeważającej części tygodnia nie przekracza ona 30 minut dziennie to warto zwrócić uwagę, iż czas ten ujednotacza się w weekend kiedy to spada intensywność korzystania ze smartfonu u kobiet i mężczyzn. Zaskakujące jest, że najbardziej spada czas korzystania z telefonów nowej generacji u mężczyzn. Taką dysproporcję zaobserwowano już w roku 2011.

⁵Mikowska M., Raport POLSKA.JEST.MOBI...

5. Jak w ciągu doby wygląda korzystanie ze smartfonu?⁶

Wykres 3 ukazuje całkowity czas w ciągu doby spędzany na smartfonie niezależnie od wykonywanych na nim czynności i dnia tygodnia.

Wykres 3. Czas spędzany w ciągu doby na smartfonie

Dzień tygodnia	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	Nd
Kobiety	2,4	2,5	2,4	2,7	2,6	2,4	2,3
Mężczyźni	2,6	2,9	3	3	2,9	2,4	2,4
Ogółem	2,5	2,7	2,7	2,8	2,7	2,4	2,4

Źródła: Badania TNS Polska, mobiSTAT. Próba: użytkownicy telefonów z systemem Android.

Urządzenia mobilne niewątpliwie towarzyszą swoim posiadaczom całą dobę. Co ważne najmniej czasu poświęcamy w godzinach pomiędzy 2 a 5 w nocy. Średni czas ukazuje ujednoliconą wartość dla ogółu. W rezultacie dla niektórych osób mogła być zdecydowanie większa a dla pozostałych niższa. Przyjmując założenia, kiedy przeciętny Polak zaczyna i kończy pracę, można zauważyć, że „główny wzrost czasu poświęconego na mobile następuje zaraz po przyjściu do pracy oraz po jej zakończeniu w godzinach 19-20”⁷. Wnioskując, im bliżej końca pracy tym bardziej zwiększa się intensywność użytkowania smartfonów zarówno u kobiet, jak i mężczyzn.

6. Czas spędzany na korzystaniu ze smartfona/telefonu komórkowego w ciągu dnia przez różne grupy wiekowe⁸

Jak wspomniane zostało wcześniej to przedstawiciele młodego pokolenia zdecydowanie więcej czasu poświęcają na korzystanie z urządzeń typu smartfon. Poniższy Wykres 4 przedstawia, która z grup

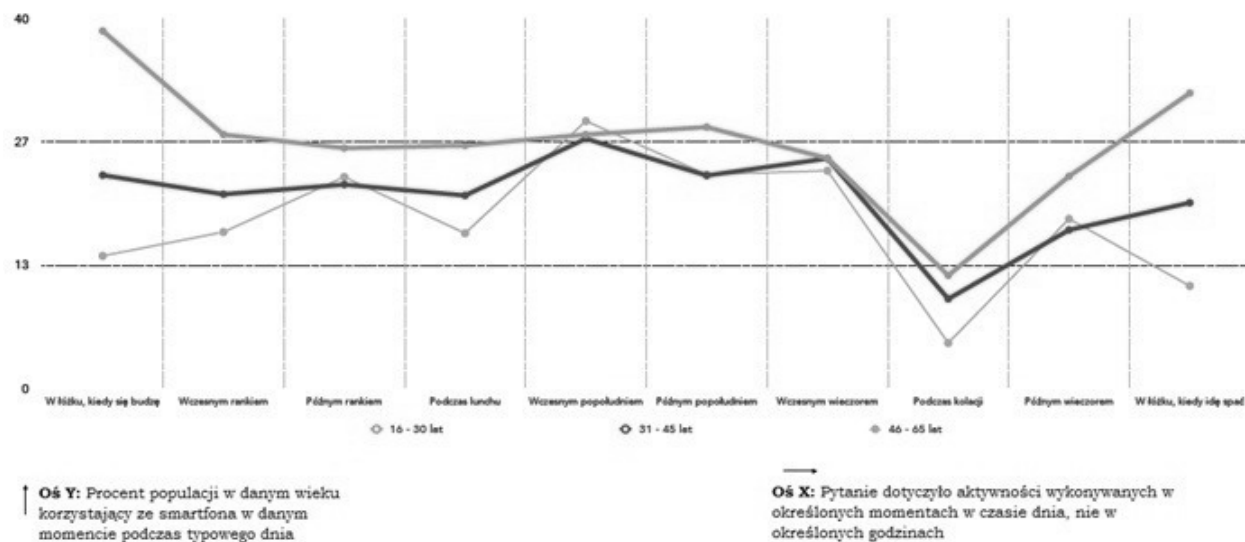
⁶bidem.

⁷bidem.

⁸bidem.

wiekowych korzysta najczęściej z telefonów nowej generacji z uwzględnieniem poszczególnych stref czasowych.

Wykres 4. Grupy wiekowe korzystające ze smartfona

Źródło: Dane pochodzą z badania TNS Connected Life 2014 i obejmują osoby, które korzystają z internetu przynajmniej raz w tygodniu i mają 16-65 lat. Podstawa: traditional TV 779, online video total devices 338, PC/laptop 282, Tablet 43, Mobile 95.

Analizując *Wykres 4* wywnioskować można, że użytkownicy w wieku 16-30 lat oraz 30-45 lat korzystają ze swych urządzeń z porównywalną częstotliwością. Jak wynika z danych przedstawionych w powyższym wykresie obie grupy wiekowe cechują się tym, że równocześnie o tej samej porze dnia ich aktywność wzrasta bądź też spada. Z kolei przedstawiciele starszego pokolenia w wieku 46-65 lat wyróżnia z pośród wszystkich grup częstość użytkowania smartfonu podczas czasu spędzanego w łóżku. Otóż o tej porze ich aktywność jest zauważalnie niższa. Punktem wspólnym dla wszystkich użytkowników jest pora kolacji. W tym czasie posiadacze telefonów komórkowych nowej generacji zdecydowanie zaprzestają korzystania ze swych urządzeń. Wówczas ich aktywność bardzo spada.

Rozważając powyższy raport skala posiadania i użytkowania przez Polaków smartfonów jest heterogeniczna. Zarówno kobiety jak i mężczyźni niewątpliwie dużo czasu poświęcają na korzystanie z urządzeń mobilnych. Kobiety z reguły mniej czasu przeznaczają na to w tygodniu zaś w weekend znacząco wzrasta skala użytkowania. Mężczyźni z kolei w tygodniu więcej czasu korzystają z telefonu nowej generacji natomiast w weekend intensywność użytkowania tych urządzeń wyraźnie spada.

Doskonale obrazuje to skalę rozwoju zjawiska smartfonizacji w Polsce. Zasadniczo nadmierne korzystanie z urządzeń mobilnych negatywnie wpływa na samorozwój młodych ludzi. Obecnie nowoczesne telefony posiadają całą gamę możliwości. Pomijając zainstalowane w tych urządzeniach aplikacje, Internet dostępny w telefonie jest „skarbnicą wiedzy”. Zarówno uczniowie gimnazjum oraz

szkół ponadgimnazjalnych jak również studenci korzystają z elektronicznych książek w formacie pdf. Skutkiem tego jest coraz rzadsze korzystanie z książek w formie papierowej. Młodzi ludzie wspomniane e-Booki⁹ wgrywają na urządzenie mobilne następnie korzystając z takich możliwości czytają książki w telefonie bądź też na tablecie. Poniekąd forma ta jest zdecydowanie bardziej praktyczna. Telefon lub też tablet jest stosunkowo lżejszy, bardziej poręczny. Elektroniczne książki stały się bardzo popularne szczególnie wśród studentów. Jak wynika z danych udostępnionych przez bibliotekę przy Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu¹⁰ zainteresowanie studentów książkami w formacie elektronicznym wzrasta. Jak można zauważyć zjawisko smartfonizacji negatywnie wpływa na rozwój młodzieży. Przede wszystkim młodzi ludzie zaprzestają korzystania z konserwatywnych form edukacji. Chcąc zaoszczędzić swój czas wolą poszukać informacji z danej dziedziny w Internecie aniżeli udać się do biblioteki i poszukać literatury zawierającej odpowiedź na poszczególne zagadnienia. Łatwość dostępu do Internetu w smartfonach jest często skutkiem plagiatów wielu prac zarówno w gronie studentów jak również uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W dobie czasów gdzie zjawisko smartfonizacji jest na szeroką skalę rozwinięte studenci oraz uczniowie bez wątplenia preferują zdobywanie informacji w Internecie na swoich urządzeniach mobilnych. Propagowanie smartfonów sprawia, że młode pokolenie staje się mniej kreatywne. Uwadze nie ucieka też pozytywny aspekt agitowania urządzeń mobilnych. Telefony nowej generacji, tablety mają możliwość zainstalowania wielu gier interaktywnych dla najmłodszych dzieci. Odpowiednia ilość czasu przeznaczona na naukę poprzez zabawę ma korzystny wpływ na rozwój najmłodszego pokolenia.

7. Podsumowanie

Reasumując urządzenia mobilne są nieodłącznym elementem młodych ludzi. Warto pamiętać o granicach korzystania z nowoczesnych telefonów oraz tabletów. Biorąc pod uwagę dane statystyczne zjawisko smartfonizacji w zatrważającym tempie się rozwija. Skutkiem tego jest zagrożenie uzależnienia od urządzeń mobilnych. Zalicza się ono do uzależnień behawioralnych. Można zapobiegać negatywnemu wpływowi smartfonizacji. Przede wszystkim ważne jest aby w przypadku wspomnianego ryzyka uzależnienia ograniczyć użytkowanie telefonów komórkowych oraz tabletów. Doskonałym sposobem jest wyłączanie smartfonu na kilka godzin w ciągu dnia. Ponadto warto również ograniczyć telefonowanie do znajomych, rodziny bądź przyjaciół poza sytuacjami, w których zachodzi taka konieczność. Mniejsza częstotliwość korzystania z aplikacji mobilnych także zapobiega niekorzystnym następstwom tego zjawiska. Tak

⁹e-Booki - książki w formie elektronicznej.

¹⁰Jazdon A., *Sprawozdania Biblioteki Uniwersyteckiej. Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej za rok 2014.* [on-line]. Dostępny w World Wide Web: http://lib.amu.edu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=682&Itemid=120.

więc niezwykle ważna jest wiedza Polaków dotycząca mechanizmu działania urządzeń mobilnych, zagrożeń płynących z nieprawidłowego użytkowania nowoczesnych telefonów i tabletów, pozytywnych aspektów funkcjonalności smartfonów.

Literatura

1. Brzeziński J., *Metodologia badań społecznych*, Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka, 2011.
2. Goodman N., *Wstęp do socjologii*, Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka, 1997.
3. Jazdon A., *Sprawozdania Biblioteki Uniwersyteckiej. Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej za rok 2014*. [on-line]. Dostępny w World Wide Web: http://lib.amu.edu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=682&Itemid=120.
4. Mikowska M., *Raport POLSKA..JEST.MOBI. Smartfonizacja w Polsce 2015*. [on-line]. 2015 [dostęp 31 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: http://www.tnsglobal.pl/coslychac/files/2015/05/POLSKA_JEST_MOBI_2015.pdf.
5. Mikowska M., *Smartfonizacja w Polsce 2014 – najważniejsze liczby i infografika*. [on-line]. 2014 [dostęp 05 lutego 2014]. Dostępny w World Wide Web: <http://jestem.mobi/2014/02/smartfonizacja-w-polsce-2014-najwazniejsze-liczby-infografika/>.
6. Turner J. H., *Socjologia - koncepcje i ich zastosowanie*, Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka, 1998.